

UIT DE MEMOIRES VAN EEN AARTSENGEL

In de zesde maand zond God de engel Gabriël naar de stad Nazaret in Galilea naar een meisje. (Lucas 1,26)

Het was mijn vierde klus. De eerste twee waren alweer van eeuwen daarvoor. Ik was toen naar de profeet Daniël gestuurd. Hij had dromen en visioenen gekregen die hem verwarden. Ik moest hem in twee sessies helpen met de uitleg. Maar daarna duurde het zo'n 600 jaar voordat de Allerhoogste mij weer naar de lagere regionen stuurde. Mijn derde opdracht betrof een priesterechtpaar, Zacharias en Elisabet. Ik moest -, nee: mócht een geboorte aankondigen. Opzienbarend, want het betreffende echtpaar was al oud. Geen wonder dat de man van het echtpaar ongelovig reageerde. Maar goed, mijn vierde missie was kort daarna. En daar wil ik het nu over hebben, want die heeft het meest indruk op me gemaakt. Het betrof een boodschap aan een meisje, Maria geheten. Ze heeft mij, om zo te zeggen, wereldberoemd gemaakt, maar daarover later.

Laat ik me eerst even voorstellen. Mijn naam is Gabriël. 'Man Gods' betekent dat. Mensen noemen mij ook wel een engel. Maar denk daarbij dan niet aan een lichtgevend wezen met vleugels. Wij, boodschappers, hebben dan wel geen last van de zwaartekracht, maar we zien er doorgaans uit als gewone voorbijgangers. Boodschappers zijn we – ik gebruikte het woord al. Maar ik mag onder mijn collega's een vooraanstaande positie innemen in de hemelse hofhouding. 'Altijd in Gods nabijheid' staat er op mijn visitekaartje. Dichter bij het vuur kun je dus niet zitten. Maar al bevind ik me altijd in de nabijheid van de Allerhoogste, mijn Baas zelf is voortdurend gericht op wat er op het grondvlak plaatsvindt. Hij is een Minnaar van mensen. En dat is mede de reden waarom Hij er mij regelmatig op uit stuurde om af te dalen.

Op een dag zond de Allerhoogste mij naar Nazaret. Dat was een stadje van niks, ergens in een uithoek van Israël. Geen historie. Geen aanzien. Geen belangrijk knooppunt van wegen. Er gebeurde dan ook weinig. Toch was het de belangrijkste missie die ik ooit zou krijgen. Je vraagt je af: waarom dan niet een missie naar de wereldstad Rome? Daar vielen immers de belangrijkste beslissingen. Daar woonden en werkten de mensen die iets in de melk te brokkelen hadden. Daar werd aan de touwtjes getrokken. Maar ja, mijn Baas heeft nu eenmaal een voorkeur voor het onaanzienlijke, het gewone, voor de minsten, dus daar ging Gabiël.

In Nazaret moest ik op bezoek bij het meisje Maria. ‘Mirjam’ heette ze in haar oorspronkelijke taal. Ze was op het moment van mijn werkbezoek zo’n 14 jaar – in die dagen de huwbare leeftijd. Ze was dan ook verloofd: met Jozef, een jonge plaatselijke timmerman, ook nog een broekie eigenlijk – hij had nog niet zo lang de baard in de keel.

Na even zoeken vond ik in de smalle straatjes het juiste huis. Ik ging er naar binnen en meteen viel me op dat alles er heel eenvoudig was. Geen overdaad. Alleen het hoogst noodzakelijke. De meubeltjes waren wel keurig afgewerkt, zag ik – vast het werk van die jonge timmerman. Toen zag ik haar. ‘Gegroet, Maria,’ zei ik, ‘Je bent een gezegende. De Heer is met je.’ Ze schrok. Van mijn aanwezigheid natuurlijk, want wat denk je: ineens stond er een vreemde bij haar in de kamer! Maar ze schrok nog meer van mijn woorden. Ze werd erdoor ontregeld, zag ik. Ik las in haar ogen dat ze mijn woorden niet kon plaatsen. Het waren voor haar dan ook woorden van de overkant. En als de overkant ineens bij je op de stoep staat, zorgt dat altijd ook voor een zekere ontsteltenis. U moet maar eens opletten: hemelingen moeten de communicatie met stervelingen altijd beginnen met de woorden ‘wees niet bang’.

‘Wees niet bang, Maria.’ En toen sprak ik de grootste woorden die een hemelbewoner ooit tegen een mensenkind heeft gesproken. Woorden te groot voor een mens, en zeker voor een meisje. Ze zou moeder worden. Maar niet van de eerste de beste. ‘Zoon van de Allerhoogste’ zou haar kind genoemd worden. Zo had mijn Baas me nauwgezet opgedragen het te zeggen. ‘In eeuwigheid zal je kind koning zijn.’ Toen ik die woorden uitsprak, vroeg ik me

opnieuw af waarom die woorden in Nazaret gebracht moesten worden en niet in Rome. Die grote woorden stonden immers zo in schril contrast met die onaanzienlijke context. Ik dacht dan ook even dat de frêle schouders van dit meisje zouden bezwijken onder de loden last van die grote woorden.

Maar al snel herpakte ze zich: ‘Hoe zal dat gebeuren?’ Ineens een heel nuchtere vraag. Zwanger? Ze was niet eens getrouwd. Hoe kon dat dan? Ja, dat is een vraag van iemand die met beide benen op de grond staat. Dit meisje liet zich niet zomaar van de wijs brengen, dat had ik wel door. Het kwam er ook zo open en onbevangen uit: ‘Hoe zal dat gebeuren dan?’ Geen weerstand, geen verzet, of: ‘Maak dat je weg komt.’ Ook geen spot, zo van: ‘Laat me niet lachen.’ Nee, gewoon: hoe zal dat dan in zijn werk moeten gaan? Zoals iemand zei: ‘Tussen dromen en daden staan wetten en praktisch bezwaren.’ En praktisch was ze, deze Maria.

Toen sprak ik op gezag van de Allerhoogste opnieuw grote woorden. De Geest van God, de kracht van de Allerhoogste zou over haar komen. Gods Geest – levenbrengende kracht. Alles wat ademt, ademt Gods Geest. Maar dit was toch een ander verhaal. Ieder mens mag kind van God zijn. Maar haar kind zou in de meest directe zin Zoon van de Allerhoogste heten.

Ik heb het haar niet gevraagd, maar de woorden moeten voor haar cryptisch zijn geweest. Ik was bang dat ze te groot voor haar waren. Ik voelde dat ze wel wat hulp zou kunnen gebruiken. Toen moest ik ineens denken aan dat priesterpaar dat ik een aantal maanden daarvoor had bezocht. De vrouw van dat paar was nog familie van Maria, een nicht. ‘Luister goed,’ zei ik tegen Maria, ‘Je nicht Elisabet is ook zwanger, nu al een half jaar. Ga naar haar toe.’

Toen ik die woorden sprak, drong pas goed tot mij door wat de bedoeling van mijn Baas was geweest met die Zacharias en Elisabet. Hun geschiedenis stond niet op zichzelf; ze had met deze te maken. Elisabet moest voor de piepjonge Maria een ondersteunend teken worden, hoe noemen jullie dat...een sacrament, juist: dat woord zocht ik. Een zichtbaar teken dat je geloof kan helpen en ondersteunen. Die rol kon Elisabet spelen – een levend sacrament ter ondersteuning van Maria. Mensen hebben vooral mensen nodig. Engelen

zoals ik zijn een uiterste maatregel van de Allerhoogste. Maar als wij verdwijnen en het dagelijkse leven weer begint, moeten mensen steun vinden bij elkaar. Bij haar eigen moeder zou Maria die steun waarschijnlijk niet hebben gevonden. ‘Wat zeg je, m’n kind, zwanger? Och nee toch! Je maakt ons voor de hele samenleving te schande!’ Maar Elisabet verkeerde in een zelfde soort positie als Maria, en was bovendien ouder. Op haar zou Maria door kunnen leunen. De Allerhoogste had dus éérst gezorgd voor een levend sacrament om het geloof van Maria te kunnen ondersteunen. Bij Elisabet zou Maria begrip en houvast vinden.

Toen volgde een eenvoudig antwoord, dat – als ik eraan denk – me nog steeds ontroert: ‘De Heer wil ik dienen; laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd.’ Het was geen onzekere onderdanigheid van haar, ik hoorde vooral moed. En geen óvermoed, zoals bij sommige stervelingen die hun eigen twijfel overschreeuwen; het was vertrouwen. ‘Laat het maar gebeuren; ik kan het aan.’

Ik die altijd in Gods nabijheid mag verkeren, werd op dat moment in de nabijheid van dit eenvoudige meisje diep geraakt. Haar oprechtheid, haar vertrouwen – het maakte grote indruk op me. Toen ik haar antwoord hoorde, wist ik: het plan van de Allerhoogste kon doorgang vinden. Maria was bereid. De messias was welkom bij de mensen. Alles was gereed. *Missie voltooid.*

Dit onbekende meisje zou later de meest bekende vrouw ter wereld worden. Ze ging een ereplaats innemen in de kring van volgelingen van haar zoon. Ze werd onderwerp van theologische discussies over vragen als: kon ze nu ook ‘moeder van God’ genoemd worden of niet? Over die vraag is vier eeuwen na mijn bezoek zelfs nog behoorlijk geruzied. Maar ze werd niet alleen zelf beroemd, ze heeft mij – om zo te zeggen – onder de mensen ook beroemd gemaakt. Want mijn bezoek aan haar eenvoudige huisje in Nazaret is een van de meest geschilderde taferelen ter wereld. Je kunt mijn ontmoeting met haar op talloze schilderijen tegenkomen. Maar het gaat natuurlijk om haar. En wat te denken van de muziek? Ze zou inspiratiebron van vele composities worden. En mijn woorden ‘Wees gegroet’ werden opgenomen in een gebed dat miljoenen al eeuwen dagelijks tot haar bidden:

*Wees gegroet, Maria, vol van genade,
de Heer is met U,
gij zijt de gezegende onder de vrouwen, en
gezegend is Jezus, de vrucht van Uw schoot.
Heilige Maria, Moeder van God,
bid voor ons, zondaars,
nu en in het uur van onze dood, Amen.*

Ze heeft een bijzondere plaats gekregen in Gods volk. En hier in de hemelse contreien natuurlijk ook, want ik kom haar hier nog regelmatig tegen. Maar het grootste wonder vond voor mij plaats in Nazaret. Het wonder was dat het buitengewone zo eenvoudig werd opgenomen in het gewone, dat het hemelse zo bijna vanzelfsprekend werd opgenomen in het aardse. Er leek niets veranderd in Nazaret toen ik vertrok. De straten lagen er nog net zo bij als toen ik kwam. De mensen deden hun dagelijkse dingen. De spelende kinderen joelden. Maar tussen gewone mensen in hun gewone dagelijkse leven was het grootste wonder werkelijkheid geworden: God zou een woonplaats krijgen bij de mensen.

Het verbaasde me dan ook niet echt dat, toen ik in de hemel terugkwam, er een grote vreugde heerste. Nog een paar maanden en het zou Kerstfeest zijn. Mijn collega-engelen waren al aan het repeteren voor als het zover was. Ze zouden het mooiste lied zingen dat ooit op aarde heeft geklonken.

